1940 ий
21
ИЮЛЬ
№ 67 (680)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар Ола Горком орган

СОВЕТСКИЙ МОЛОДЕЖЬЫН КУАНЫМАШАН ПАЙРЕМЖЕ

Таче пӱтынь советский молодежь шкенжын кугу куанымашан пайремжым—физкультурникын Всесоюзный кечыжым пайремла. Советский столицын шӱмжӧ—Йошкар площадь гыч тӱҥалын, социализм сеҥыме элын чыла олаласе да ялласе урем-шамыч таче тӱрлӧ тӱсан мотор чия-шамыч дене пеледалтыт. Бронза тӱсан айдеме кап дене ышталтше пеш сылне тӱрлем-шамыч вучыдымын кушкыт, стадион - шамыч шочыт, икте почеш вес гимнастический упражнений-шамыч ышталтыт. Советский молодежь шке родинажым кеч могай тушман деч аралаш ямде улмыжым, Ленин—Сталин партийын пашажлан мучашдымын шумеш преданный улмыжым таче эше рашак ончыкта.

„Таза кап-кылан, весела, Советский элын куатшым кӱлеш кӱкшытыш нӧлтал кертше да тудым тушман деч арален моштышо у пашазе пополненийым куштымо“ верген ВКП(б) XVI съездыште Сталин йолташын ыштыме указанийже мемнан молодежьым паша деятельностьлан да родинам аралашлан ямдылымаште физический культурын тӱҥ задачыжым ончыкта.

1931 ийыште илышыш пуртымо ГТО комплекс СССР-ыште физический культура кушкашлан ончыкылык программа лийын.

Мемнан элысе физкультурный движений шагал огыл успехым иметла. Шӱдӧ тӱжем деве спортсмен коклаште лу дене талантшамыч ойыралтыт. Нунын лӱмыштым мемнан элыште велэ огыл, Советский Союзын чапшым моштен аралымаш нерген граница вес велнат палат.

Тиде шотышто мемнан пеледалтше Марийский республикнат ятыр чапле спортсмен-шамычым иметла.

Теве лыжный спорт дене первый разрядан 4 спортсменна уло: Ломакина, Максимова да И. Савельев („Учитель“), Хлынова („Лесосплав“). Тугак лыжный спортын 4 мастерже уло: П. А. Кузнецов („Спартак“), Г. И. Павлов („Лесосплав“), Д. П. Соколов („Учитель“) да К. А. Андреева („За оборону“ колхоз). Вӱдыштӧ иймаш дене П. А. Кузнецов первый разрядым иметла.

Тыгай чапле примерым шуко ончыкташ лиеш. Вет спортсмен-шамыч эре у да у сеҥымашым ыштат. Тиде сеҥымаш-шамычым физкультурникын Всесоюзный кечыже эшеат раш ончыкта. Тиде кече молодежьын веле огыл, а пӱтынь Советский калыкын пайремже. Советский калык шкенжын кӱртньӧ нерван, кеч могай кучедалмашланат ямде улшо самырык поколенийжым куанен, кумыл нӧлтын, ӱшанен онча, тудын дене моктана.

Физкультурникын Всесоюзный кечыжым пайремлымаш кажне физкультурник, кажне самырык еҥ ончылан эшеат кугу задачым шында. Эн первояк—кажне самырык пашазым, колхозникым физкультурный движенийыш авалташ. Кокымшо—родинам кеч могай тушман деч арален моштышо таза кап-кылан, нимо деч лӱддымӧ поколенийым, Ленин—Сталин партийлан, родиналан преданный улшо патриот-шамычым кушташ.

Всесоюзный соревнованийыште первый верым налыныт

Кодшо кечылаште мемнан республикысе „Учитель“ обществын членже-шамыч „Учитель“ добровольный спортивный обществын Всесоюзный соревнованийышкыже Куйбышев олашке миеныт. Соревнованийыште мемнан республикысе физкультурник-шамыч чапле результатым ончыктеныт.

Теве Д. П. Соколов йолташ 800 метрыш куржмаште первый верым налын, тудын жапше 2 минутат 5,5 секунд. Ӱдрамаш кокла гыч 800 метрыш куржмаште Г. Максимова йолташ первый верыш лектын, тудын жапше 2 минутат 36 секунд.

15 кечыште 3 миллионат 9 тӱжем теҥге

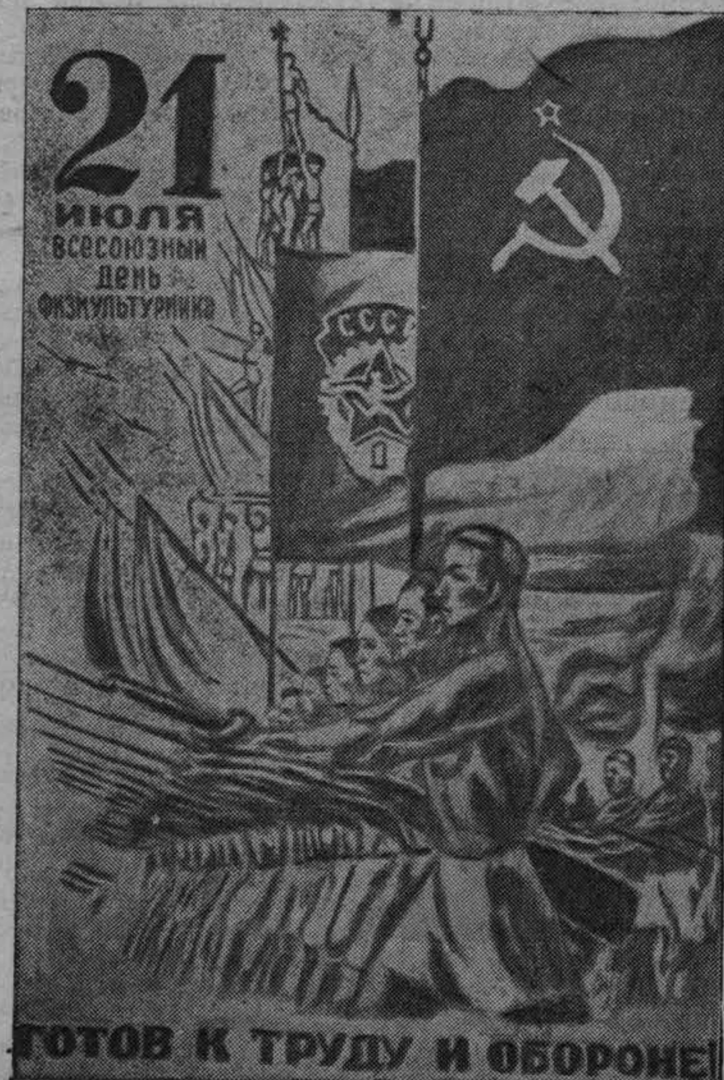
Тений Йошкар-Олаште Кумышо Пятилетка (кумышо ий выпуск) у заемлан подписка, кодшо ий деве таҥастарымаште, пеш кугу политический нӧлталтмаш дене эртыш.

1939 ийыште Йошкар-Ола мучко подписка тӱҥалме кечыште 1 миллионат 511 тӱжемлан подпискым погымо ыле. Тиде ийын 15 кечылан чылаже 2 миллионат 534 тӱжем теҥгелан подписка темалтын.

Тений у заемлан подписка тӱҥалме кечын—2 июльышто 2 миллионат 156 тӱжемаш подпискым погымо. 645 тӱжемлан ӱмашсе деч шуко.

15 кече жапыште 3 миллионат 9 тӱжем теҥгелан подпискым ыштыме.

А. Абрамов.

Физкультурникын кокымшо Всесоюзный кечыжлан лукмо художник А. Канарскийын плакатше.

Призывлан сайын ямдылалтыт

Мустаевский сельсовет мучко (Сернурский район) чылаже 15 допризывник-шамыч улыт, нунын кокла гыч 12 комсомолец. Допризывник-шамыч чыланат 3—4 оборонный значок гыч иметлат.

Допризывник-шамыч шке политический шинчымашыштым сайын нӧлтен шогат. Теве комсомолец Байков, Казанцев, Дмитриев йолташ - шамыч „ВКП(б) историй краткий курсын“ 6-шо главажым изучатлен пытареныт.

Нуно колхоз пашаштат чапле примерым ончыктат. Теве „Мопр“ колхозышто Токтаулов, Кропотов, „Олманур“ колхозышто Шабалин, „Мустай“ колхозышто Анисимов ден Казанцев йолташ-шамыч кечаш паша нормым эрезк 120—160 процентлан темат.

Допризывник - комсомолец-шамычын инициативышт дене 3 колхозышто осоавиахимовский организацийым организоватлыме.

В. Дмитриев.

Машинно-тракторный станцийлаште пашам ыштыше тракторист ден комбайнер-шамычын паша гыч самовольно каймашыштым чарыме нерген

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМЫН УКАЗШЕ

Колхоз ден машинно-тракторный станций-шамычын шуко йодмыштлан лийын СССР Верховный Совет Президиум **пунчалеш:**

1. СССР Верховный Совет 1940 ий 26 июньысо Указшын, икымше ден кокымшо статьяже деч посна, действийжым машинно-тракторный станцийлаште пашам ыштыше тракторист, тракторный бригада-шамычын бригадирышт да нунын помощникыштлан шараш. Указын икымше ден кокымшо статьяже-шамыч ончыктымо категорийын пашаеҥ-шамычлан ял озанлык пашан сезонный характерым улмыжлан кӧра огыт шаралт.

МТС-ласе штатный пашаеҥ-шамычлан семынак, комбайнер-шамычлан 1940 ий 26 июньысо Указым тичмашын шараш.

2. Тиде Указ 1940 ий 18 июль гыч вийыш пура.

СССР Верховный Совет Президиум Председатель М. КАЛИНИН.

СССР Верховный Совет Президиум Секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1940 ий 17 июль.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

Харьковский военный округышто тӱҥалше стрелково-тактический соревнованийын участникше капитан Котов йолташ револьвер гыч лӱймаште 70 возможный гыч 69 очком налын.

Хотинский уездысе **Новоселица** местечкеш (Бессарабия) молодежь-шамычын клубышт почылтын. Тушко кажне кечын 500—600 еҥ коштеш.

Кызыт гына почылтшо спартакиадыште Ферганский, Бухарский, Самаркандский да Узбекистанын моло областьласе 300 утла самырык спортсмен-шамыч республикыште первый верым налшаш верч кучедалыт.

Орловский областьысе Дятьковский районеш у цементный заводым ыштен шуктымо.

Русаново становищын промышленникше - шамыч (Новая Земля) гагыя пунжым поген тӱҥалыныт. Кызыт 500 килограммым погымо. Тыгак Кармакула становищын промышленникше-шамыч пуным поген тӱҥалыныт.

СССР наука Академийын Казахстанский филиалже фольклорым погаш кум экспедицийым организоватлен. Алтайыште, Западно-Казахстанский областьын степьлаштыже да Аральский теҥызын серлаштыже нуно казахский калыкын историйже дене кылдалтше былина, легенда, преданийым, муро ден поэма-шамычым поген тӱҥалыт.

Камчатка западный серлаштыже кета колын массовый каймашыже тӱҥалын. Микоян лӱмеш Рыбокомбинат первый кечыште ставной невод-шамыч дене 140 центнер да Озерновский—110 центнер колым кученыт.

17 июльышто Ленинград — Выборг участкыште 11 вагонан первый опытный скоростной поезд каен. Тудо Ленинград гыч 18 шагатат 50 минутышто лектын да 22 шагатлан Выборгский вокзалыш толын. Тыге тудо чыла кужытшым 3 шагатат 10 минутышто каен. Корнышто поезд Териокеш ик 15 минутан чарнымашым ыштен.

18 июльышто эрдене поезд Ленинградышке толын. Мӧнгеш корнымат тиде жапыштак эртен.

Комсомолын активный членже

Василий Дмитриевич Митрусков йолташ Ленинско-Сталинский комсомол радамышке 1935 ий декабрьыште пурен. Тудо комсомолыш пурымыжо ке чак союзын пашаштыже активно участвоватлаш тӱҥалын. Комсомольский организацийын чыла поручениймже-шамычым уло кумылжо ден шуктен шоген.

Митрусков йолташ шке политический шинчымашыжымат эреак нӧлтен шога. „ВКП(б) историй краткий курс" лекмешке, тудо политкружокышто тунемын. Но самырык комсомолецым

кружковый паша удовлетворятлен кертын огыл. Пропагандист - шамыч эреак вашталтыныт, а мучашыжлан кружокшат шаланен.

„ВКП(б) историй краткий курс" лекмеке гына тудлан кугу полыш лийын. Эн первояк посна глава-шамычым лудын, вара келгынак изучатлаш пижын. Тений мартыште изучатлен пытарен да кызыт первоисточник почеш VII главам изучатла.

Местный советлашке сайлаш ямдылалтме годсек Митрусков йолташ агитаторлан ышта. Посна комсомольский организацийлашке лектын, докладым ышта, беседым эртара.

Организацийлаште тудо практический полышымат пуа. Теве Йошкар-Оласе овощесовхоз пеленсе комсомольский организацийысе комсомолец-шамыч газетым лудын шоген огытыл, радио уке улмаш. Оборонный кружок - шамычым организоватлыме огыл. Митрусков йолташын тыршымыже дене кызыт тиде организацийыште пашам саемдыме. Оборонный кружок - шамычат пашам сай ыштат.

Митрусков йолташ Наркомторг пеленсе комсомольский организаций секретарын заместительжылан ышта. Организацийыште трудовой дисциплина сай, погынымаш-шамыч жапыштыже да моштен эрталтыт. Чыла комсомолец-шамыч „ВКП(б) историй краткий курсым" изучатлат.

Тиде шотышто Митрусков йолташ комсомолын активный членже семын ыштен, кугу полышым пуэн.

Ив. Лит.

СЕРНУРЫШТО АКТИВЫН ПОГЫНЫМАШЫЖЕ

14 июльышто Сернурский районысо комсомольский активын погынымашыже лийын. Актив ВЛКСМ Центральный Комитет XI пленумын итогшо нерген вопросым обсуждатлен. Тиде вопрос дене докладым ВЛКСМ райком секретарь Мамаев йолташ ыштен. Прениыште 17 еҥ выступатлен. Доклад гыч да прениыште ойлыма гыч рашак пале: ВЛКСМ Центральный Комитет XI пленумышто ончыктымо гай ситыдымашшамыч мемнан комсомольский организацийыштат шагал огыл лийыныт.

Районышто комсомольский актив 602 еҥыш шуэш, но пашаште пелыжат огеш участвоватле. Местный Советлашке сайлымаште 812 комсомолец участвоватлен, но кызыт нунын кушто улмыштым нигӧат ок шинче.

Чылажат тиде актив дене пашам начар ыштымым раш ончыкта. У комсомолец-шамычым активный пашашке огыт шупш. Садланак вет районышто угыч пуртымо 56 комсомолецлан алят билетым пуэн шуктымо огыл. Первичный комсомольский организаций-шамычын секретарьышт шукыж годым комсомол райкомын платный пашаеҥыштым вучен киеныт, шке вийыштлан ӱшанен огытыл. Тудланак вет Нижне-Кугенерский сельсовет „У мари ял" Казанский сельсовет Молотов лӱмеш колхоз пеленсе комсомольский организаций-шамыч нимогай пашам ыштен огытыл, погынымашат лиймаш уке.

Актив погынымаш улшо ситыдымашым пеш вашке тӧрлаташлан, комсомольский пашам ВЛКСМ Центральный Комитет XI пленумын пунчалже основеш перестроитлашлан конкретный решенийым принимат-лен.

М. Яныш.

Пленумын пунчалжым обсуждатлышт

„Чевер ӱжара" колхоз пеленсе комсомольский организацийысе комсомолец-шамыч (Сернурский район) ВЛКСМ ЦК XI пленумышто ыштыме ВЛКСМ ЦК секретарь Михайлов йолташын докладшым да пленумын пунчалжым кугу куанымаш дене обсуждатлышт.

Обсуждатлымаште комсомолец-шамыч ятыр ситыдымаш-шамычым тӱжвак луктыч да нуным вашке кораҥдашлан практический мероприятий-шамычым палемдышт.

И. Росляков.

Ончыл организаций

Кировский область Пижанский район „Комсомолец" колхоз пеленсе комсомольский организаций районышто ик ончыл организацийлан шотлалтеш. Организацийыште массоомылтарымаш пашам сайын шындыме. Садлан организаций эреак кушкеш. Пытартыш жапыште 3 еҥым комсомолыш пуртымо.

Комсомолец-шамыч колхоз пашаште ончылно улыт. Гусева Мария, Семеев Петр да молат моло колхозник-шамычлан сай примерым ончыктат. Комсомолец-шамычын инициативышт дене шукерте огыл пӱям пӱен, колым кучат.

А. Ештубаев.

Йошкар-Олинский МТС-ын комбайнерже В. Н. Шеин йолташ 500 гектар площадьыште шурным поген налаш обязательствым налын.

Снимкыште: Шеин йолташ участкыш лекмыже деч ончыч шке комбайнжым эше ик гана онча.

Фото М. Чуршуковын.

Комбайнер-шамычын обязательствышт

Йошкар - Олинский МТС шурно погашлан кӱлешын ямдылалтын. Тенийсе ийыште Йошкар-Олинский районышто чылаже 10 комбайн колхоз пасулаште пашам ышташ тӱҥалеш. Нунын кокла гыч 9 южный да 1 северный комбайн. Кызыт комбайн-шамычым чыла ремонтироватлен пытарыме да комбайнер ден помощник-шамычым комбайн еда пеҥгыдемдыме. Комбайн дене пашам ышташлан 17 колесный тракторым ойырымо.

Йошкар-Олинский МТС-ысе комбайнер - шамыч Ново-Тор'яльский МТС-ысе комбайнер-шамычын письмаштым обсуждатлымек, шке ӱмбакышт тыгай обязательствым налыныт.

1. Шурно погымо жапыште ик комбайн дене чылаже 450—500 гектар деч шагал огыл шурным поген.

2. Паша жапыште аварий да паша деч посна шогымаш вашталеш решительно кучедалаш.

3. Кажне гектарлан пел килограмм деч шагал огыл горючийым арален кодаш.

Нине пункт - шамычым сайын шуктен шогашлан, Йошкар-Олинский МТС-ысе комбайнер-шамыч Медведевский МТС-ысе комбайнер-шамыч дене социалистический договорым ыштеныт.

Тыгак нуно шке коклаштышт индивидуальный обязательствым налыныт.

Теве Йошкар-Олинский МТС - ын стахановецше В. Шеин йолташ В. Голиков йолташ дене договорым ыштен.

В. Шеин йолташ тений Княжнинский участкысе „Передовик" колхозышто пашам ышташ тӱҥалеш. Тудо шке пашажым кумылын шуктен шогаш мутым пуэн.

Мый тений чылаже 500 гектар гыч шурным поген налаш да кажне гектарлан пел килограмм горючийым экономитлаш, сменыште (государственный норма 7 гектар) 15—18 гектар гыч шурным поген налаш тӱҥалам, — манеш Шеин йолташ.

— В. Шеин йолташын ӱжмӧ пунктшым принимат-лем да тиде пункт-шамычым шукташлан уло вием пыштен пижам, — манын В. Голиков йолташ ойла.

Н. Тымбаршев.

ВЛКСМ Йошкар-Олинский райкомын постоянный комиссийже-шамыч пашашке пижыныт.

Снимкыште: комиссийын председательже ден членже-шамыч „Комсомольская правда" газетым лудыт. Шола гыч пурлашке: Г. П. Захаров—агитаций ден пропаганда комиссий член, А. С. Зайцев—агитаций ден пропаганда комиссий председатель, К. С. Егошин — военно-физкультурный комиссий член, А. И. Луковников—военно-физкультурный комиссий председатель да В. И. Власова—райком секретарын внештатный заместительже.

Фото М. Чуршуковын.

Выставкыш кая

Сельский Совет депутат А. Тихонова йолташын вуйлатыме Мари-Китнянский сельсовет пеленсе лудмо пӧрт (Мари-Турекский район) колхозник - шамычын йӧратыме верышт. Лудмо пӧрт плакат, лозунг-шамыч дене сай сӧрастаралтын. Тыште эреак свежий газета ден журнал-шамыч лийыт. Лудмо пӧрт пелен чаплын оформитлыман пырдыж газета эреак лектын шога.

Тихонова йолташ колхозник ден колхозница-шамычлан международный положений нерген да Советский Союзысо илыш нерген газета гыч лудын умылтара.

Тихонова йолташым пашам сай ыштымыжлан Всесоюзный ял озанлык выставкыш колташ штыме.

А. Сергеев.

ТАЧЕ ФИЗКУЛЬТУРНИКЫН КОКЫМШО ВСЕСОЮЗНЫЙ КЕЧЫЖЕ

П. В. Глебова йолташ („Учитель" общество) кужытыш тöрштымаште ӱдрамаш кокла гыч 4 метрат 58 сантиметрыш тöрштен. Тудо у республиканский рекордым ыштен.
Фото М. Чуршуковын.

„Учитель" общество

„Учитель" добровольный спортивный общество Всесоюзный физкультурник кечым кугу успех-шамыч дене вашлие. 1940 ий 1 январь гыч 20 июль марте обществын члежне-шамыч 538 ең гыч 780 еңыш кушкын. Общество член-шамыч кокла гыч 1 ең спортын мастерже, 1 разряд 4 ең, 2 разряд 6 ең да 3 разряд 27 спортсмен шотлалтыт.

Посна районласе учитель-шамыч коклаште „Учитель" общество пашам сай ышта. Теве Горно-Марийский районышто „Учитель" общество (председатель Красильников йолташ) ГТО значоклан нормым сдатлымаш планым 150 процентлан темен. Юринский районыштат обществын председательже Зауэр йолташ пашам сай шынден. Средний школын 10—9—8 класслаште тунемше-шамыч чылан ГТО значоклан нормым сдатленыт.

„Учитель" спортивный обществын членже-шамыч Д. П. Соколов, Р. Бабушкина, Н. П. Софронов, Г. Максимова, В. Винокуров да моло йолташ-шамычат кеч могай соревнованийыштат чапле результатым ончыктат.

Ончыкыжым ме, пашам эшеат утла саемдашлан лийын, ниме семинаш-шамычеш нигузеат шогалын огына керт, уло вийым пыштен паша ышташ пижына.

Хмельков.

НОРМЫМ СДАТЛЫШТ

„Чевер ӱжара" колхозысо (Сернурский район) допризывник-шамыч шушаш призывым куанен вучат. Нуно чыланат ныл оборонный значоклан лияш шке ончыланышт боевой задачым шынденыт. Кызыт тиде задачым кече еда шукташ тыршат.

Теве допризывник С. Росляков, М. Пайбулатов, Абланов да молат ГСО, ПВХО, ВС, ГТО значоклан нормым сдатлышт.

И. Росляков.

СПОРТ ДЕНЕ ЗАНИМАТЛЫЗА

Владимир Ильич Ленин физический упражнений-шамыч дене да поснак гимнастика дене заниматлаш пеш йöратен. 1892 ийыште Владимир Ильич шке аважлан возен: кажне кечын гимнастика дене пеш кугу куанымаш ден да пайдалын заниматлем.

Спорт ден гимнастикым советский йоча - шамычат йöратыде огыт керт.

Кажне советский школьник, кажне пионер, летчик, танкист, подводник, исследователь лияш тыршат. Нуно Папанин, Чкалов, Громов, Коккинаки, Стаханов, Валентина Гризодубова гай лийнешт.

А нуно, мемнан геройна-шамыч, чыланат физкультура да спорт дене заниматлат.

Михаил Михайлович Громов самолет дене сайын овладеватлымыжлан гына огыл летчик лийын,—Михаил Михайловичын шӱмжö пенгыде, кидше виян, тудо кӱртньö волян, да тудлан ни скорость, ни кӱкшата, ни мӱндыркö чонгештымаш лӱдыш огыл. Чыла нине качество - шамычым тудо, спорт дене чарныде заниматлен, ыштен шуктен.

Героический седовец-шамыч шыде дрейфышт годымат физкультурым монден огытыл: шке корабльышт дене, ий ӱмбалне, седовец - шамыч гимнастика дене заниматленыт, ече дене коштыныт, футбол дене модыныт.

Кечан кеңеж кече-шамыч спорт дене заниматлашлан пеш келшыше улыт. Водный станцийыште, вӱдыштö шке кечетым кузе чаплын эртараш лиеш! Инструкторын вуйлатымыже почеш сайын ияш, вышка гыч тöрштылаш, греблялан тунем шуаш лиеш.

Культура ден каныме парклаште, стадионлаште, спортивный площадкылаште легкий атлетика дене, гимнастика дене заниматлаш, модыш-шамыч дене модаш лиеш.

Баскетбол, волейбол, военный модыш-шамыч дене модаш, спортын чыла видше денат соревнованийлаште участвоватлаш—пионерский лагерьлаште кунар сылне. Шке капнам чарныде да кӱлеш наре кечыште калитлашат, йӱштылашат мондаш огеш кӱл.

Кажне школьник, кажне пионер „БГТО" („Будь готов к труду и обороне") значокын чыла нормыжо денат овладеватлаш да значокым налаш тыршышаш.

Пионер — коммунистический обществын ончыклык строительже, Йошкар Армийын боецше — физически виян, вынесливый ең лийшаш. **А. Танальский.**

Колхозный молодежь физкультурым йöрата

Новый-Тор-ял. (Телефон дене). „У ял" колхозысо (Ново-Тор'яльский сельсовет) физкультурный организаций колхозласе физкультурный организаций-шамыч кокла гыч районышто ик ончыл организацийлан шотлалтеш. Колхозный молодежь кумыл нöлтын физкультура дене заниматла.

Организацийыште чылаже 27 член уло, нунын кокла гыч 4 ӱдыр. Тений 17 ең ГТО значоклан нормым сдатленыт, нунын кокла гыч 1 ӱдыр. Физкультурник-шамыч кас еда колхоз, паша гыч толмекышт футбол, волейбол, баскетбол дене тренироватлалтыт, спортын, моло видше денат эреак заниматлат.

Иванов.

Йöратыше ӱдыр-шамычлан

Комбо-шамыч эртат вуй ӱмбач когоклен,
Сылне мурым чевер шошылан пöлеклен.
Иканаште лупшалыт виян шулдырлаштым
Кумдыкеш канде южым тазан шӱшкыктен.

Мый тендам саламлем, пеш мӱндӱр унала,
Кечылан ваштареш пилоткемым налам.
Кидым кӱшкö нöлталын, мыят шулдырангын,
Шукертсек шонымем каласаш тӱналам:

— Шулдыран йолташ-влак! Элнет йогын воктек,
Нур ӱмбалне куралше мотор ӱдыр дек
Шулдырешда нангайза тыматле мутемым.
Ойлыза тангемлан—мыйым вучыжо тек.

Те тудлан ойлыза: „Кушто вер шучката,
Тушто тыйын танге́п эре ямде шога.
Тоштыжлак шарна тыйым кастен, походлаште,
Тоштыж деч шокшынрак, келгынрак йöрата".

Шергакан родо-влак! Весела мурыдам
Чон йӱлен, саламлен колыштам да кодам,
Ӱшанен шулдырланда лӱдде чонгештылза,
Лийже сай, пиалан пеш тора корныда.—

Комбо-шамыч эртат йӱд йӱмак мутланен.
Пуйто нуно ойлат ваштареш мыланем:
„Тый ӱшане, боец! Ойыпан саламетым
Шуктена тангет дек йомарде намиен".

Казаков Миклай.

1940 ий, май.

Кужытыш тöрштымаште у республиканский рекордым ыштыше (6 метрат 40 сантиметр) Йошкар-Оласе „Динамо" обществын членже М. И. Шитухин йолташ.
Фото М. Чуршуковын.

Мый спортым йöратем

Спорт дене мый изем годмак заниматлаш тӱңалынам. Мöнгешем изи спортивный городокымат ыштенам ыле.

1931 ийыште первый гана районный спартакиадыште участвоватленам да кум кумышо верым налынам. Тидын деч вара спорт дене утларак заниматлаш тӱңалым.

Карачуринский шпалозаводышто пашам ыштымем годым заводеш физкультурный кружокым организоватлышым. Тушко молодежь куанен возалте. Тиде кеңежым 15 I ступень ГТО значкистым ямдылышым.

Вашке Йошкар-Олашке областной спартакиадышке логальым. 100 метрыш куржмаште, ядром кудалтымаште первый верым нальым да кутышыш тöрштымаште у рекордым установитлышым. Результатем 5 метрат 96 сантиметр ыле.

Пашазе-Кресаньык Йошкар Армий радамышке призыватлатмекемат, НКВД войска - шамычын, РККА ден Флотын Всесоюзный соревнованийыштшт да тулеч моло вереат участвоватленам.

Кодшо ийын Чебоксар олаште лийше 9 национальный республик - шамычын соревнованийыштышт 100 метрыш куржмаште у республиканский рекордым (11,5 секунд) установитлышым. Тений шошым мый эреак да виян тренироватлаш тӱңалам. Шуко гана шке рекордемым повторитленам. 29 июльышто эртыше отборочный соревнованийыште кум первый верым нальым да кужытыш тöрштымаште у республиканский рекордым установитлышым (6 метрат 40 сантиметр).

Шушаш 9 национальный республика-шамычын соревнованийыштшт пелешдше Марийский республикын чапшым сайын аралаш тӱңалам.

М. Шитухин,
„Динамо" обществын оборонно-спортивный отделжын начальникше.

Передвижной йоча технический станций

9 июльышто, пионерский лагерьласе йоча технический станцийлам обслуживатлашлан, тугак уэш организоватлашлан, республиканский йоча технический станций организоватлыме передвижной йоча технический станций районлашке лектын.

Передвижной йоча технический станцийыште авиомодельный лабораторий, радио - лабораторий, самырык натуралист - шамычын лабораторий, фото-кино,-с'емочный лабораторий-шамычым организоватлыме. Чыла лабораторий - шамычат Йошкар - Оласе самырык техник актив дене обслуживатлалтыт.

Йоча технический станций Ново-Тор'яльский, Оршанский, Пектубаевский, Сернурский, Косолаповский, Мари-Турекский, Куженерский, Ронгинский районлаште лиеш.

Тудо, районласе пионерский лагерьлаште йоча технический творчествым эше кумдан шараш манын, шке ончыланже задачым шынден.

Кино-с'емочный группа пиалан йоча-шамычын лагерыште кумыл нöлтын канымыштым кино-журналлан сниматлаш тӱңалеш.

С. Иванов,
Республиканский йоча технический станцийын директоржо.

У тунемме ийлан ямде улыт

Руя- Солинский средний школа (Ронгинский район) у тунемме ийлан ямдылалташ апрель тылзыштак тӱңалын. Кызыт школа чылаже 350 кубометр пум ямдылен, 100 кубометржым пӱчкеден шелышт оптымо. Чыла классым штукатуритлыме, комака - шамычым ошемдыме да иктым угыч оптымо. Тений угыч 20 партым ыштыктыме, молыштым ремонтироватлыме.

Ученик-шамычлан книгам, тетрадьым, ручкам, пером да карандашым ситышын ямдылыме. Школьный библиотекышке ешарен 50 тенгеаш художественный литературым налме.

И. Щербаков.

* * *

Кеңеж каникулым веселан, куанен эртарыше йоча-шамычым кажне школат ямдылалтын вашлийман. Тиде пашам Моркинский районысо Шиньшедурский начальный школа шукташак тырша. Кызыт тыште 4 классный доскам, 2 шкафым, 14 партым, окна-шамычым сайын ремонтироватлыме. Школьный библиотекыш 114 экземпляр художественный литературым ешарен налме.

Тыгак Семи-Солинский начальный школат у тунемме ийлан сайын ямдылалтын. Телылан олташ пум ситышын шупшыктымо. Классный доскам, парта ден шкаф - шамычым чаплын чиялтыме. Школыш кошташ шушо ийготан йоча-шамычым учетыш налме.

Сергеев.

12

КАУНАСЫШТЕ

В. Рожкин.

Йыр волгыдо, тымык, кечан кечывалым
Латвизымше июньышто границым вончен,
Йошкар Армий пурыш литовский мландыш
Великий дружбым знамыла нӧлтен.

Шоссе корно дене колонна шуйналтын,
Села гыч олашке эрта кӱртньӧ строй.
Эн ончылно танкым вӱда пешак талын
Советский отважный ӱшанле герой.

Вот южышто мурым мотор шергылтарыш,
Звено, эскадрилий эртат почела.
Эртат ял ӱмбачын, эртат нур ӱмбачын,
Йыр канде каваште орел тӱшкала.

Литовский столицыш Йошкар Армий пурыш,
Кугу куанымаш ден лӱшка Каунас.
Оркестр рашкалтыш пеш куштылго мурым,
„Ур-ра!“ кычкырмаш йӱк шарла йырымваш.

Пашазе, служащий чылан чумыргеныт,
Чурийыште кажнын куан пеледеш.
Йошкар Армийым нуно шукерте вученыт,
Садлан таче шӱм-кыл у семын модеш.

Мотор Каунасын чыла уремла гыч
Пеледыш аршашым нумалын кондат.
Йошкар боец-шамычлан калык кокла гыч
Кугу пагалмаш ден букетым кышкат.

Литовский граница эше пенгыдеме,
Ок вончо шпион нигушеч, нигунам.
Шога ынде тыште ӱшанле айдеме,
Отпорым пуаш кертеш кеч кунам.

Литовский правительство эше чот дружнын
Советский Союз ден илаш тӱҥалеш.
Ме ончыкшо утыр шкенан тиде дружбым
Эше саемден толына иквереш.

1940 ий.

Пырдыж газетым кугун аклат

Молотов лӱмеш колхозышто (Моркинский район, Щалинский сельсовет) „Пасу ударник“ пырдыж газета ынде ятыр ий годсек лектеш.

Пырдыж газетын редакторжо Н. Давилов йолташ газета лукмаш пашам моштен организоватлен. Тений 6 тылзе жапыште чылаже 10 номер лектын. Газетыш эреак возен шогышо 17 стенкор уло. Давилов нунын дене чӱчкыдынак беседым эртара, мо нерген возышашым умылтара. Садлан пырдыж газета колхоз пашаште ситыдымашым тӧрлатыш чот полша.

Теве колхозник Н. Сермолаев конюхлан ыштен. Тудо шке пашашкыже халатно отвоситлен, имне-шамыч лавран виташте шогеныт.

Ик стенкор Сермолаевын осал пашажым ужын, пырдыж газетыш возен. Тылеч вара тудо шке титакшым умлен налын да пашажым тӧрлатен.

Тыгай пример - шамыч „Пасу ударник“ пырдыж газетын практикыштыже ятыр лиеденыт. Тудо колхоз илыш гыч сайжымат, удажымат эреак раш ончыктен шога. Садланак вет Молотов лӱмеш колхозын члене-шамыч „Пасу ударник“ пырдыж газетым пеш чот йоратат, тудым кугун аклат.

А. Сергеев.

Колхозлаште яслым почыт

„Правда“ колхозышто (Моркинский район) ондак йоча ясле укелан кӧра шуко ӱдрамаш-шамыч пашашке лектын кертын огытыл.

Тений тыште йоча яслым почыч. Яслын пӧртшым сайын сылнештарыме, шуко модыш - шамычым налме.

Яслыште чылаже 70 нарые йоча улыт. Кызыт колхозница-шамыч йочаштым ясле коден, чыланат колхоз пашашке куанен коштыт.

А. Отличиев.

* * *

Звениговский район „Арка“ промколхозышто у шурным погымо жаплан яслым почыч.

Яслыште кызыт 36 йоча уло.

Н. Алексеев.

У ПӦРТЫМ ЫШТАТ

Параньгинский районысо „У корно“ колхозын члене-шамыч Ф. И. Иванов, Г. А. Алексеев, М. Ф. Федоров йолташ-шамыч кызыт у пӧртыштӧ илат.

Рельцев.

У шурным погаш ямде огытыл

„У илыш“ колхоз (Параньгинский район) у шурным погаш ямдылалтмаште пашам начар ыштен.

Колхозышто 2 жнейка уло, нуным сайын ремонтироватлыме огыл. Чылаже 150 мешак кӱлеш гын, улыжат 50 мешак велэ уло. Амбарыште але мартеат дезинфекцийым ыштыме огыл, сушилка леведыш деч посна шинча.

Тыгак „У корно“ колхозат начар ямдылалтеш. Кок сушилка гыч иктыжымат ремонтироватлыме огыл, тыгак агун леваш тич куштра темын.

Колхозын шке грузовикше уло, но тудым але мартеат ремонтироватлен огытыл. Шофер С. Лобанов йолташ кажне кечын правлений деч машинам ремонтироватлашлан оксам йодеш гынат, колхоз председатель П. Малинин йолташ окса верген огешат шоналте.

Нине ситыдымаш-шамычым чыла шотыш налын, кӱчык жапыште шурным поген налаш чыла шот денат тӱрыс ямдылалт шуман.

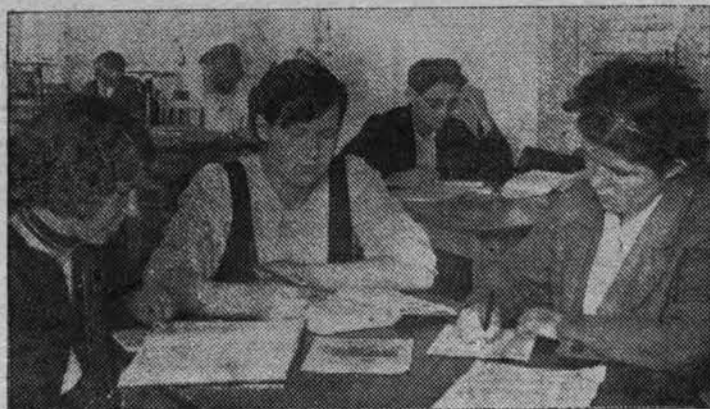
С. Рельцев.

Рейд кугу полышым пуэн

Ронга. (Телефон дене). Районышто шурно погаш ямдылалтмашым тергымаш рейдыште чыла комсомольский организаций - шамыч участвоватлевыт. ВЛКСМ райком рейдышке 36 еҥым ойырен ыле.

Рейд годым посна бригадашамыч колхозлаште ситыдымаш-шамычым тӱжвак луктыч. Чкаринский сельсоветысе „Вперед“ колхозышто шурно погаш начар ямдылалтын. Машина-шамыч ремонтироватлыме огытыл улмаш, колхозник-шамычым посна участкылашке пенгыдемден огытыл. Бригадын полшымыж дене колхоз шурно погашлан кызыт тӱрыс ямдылалт шуын.

Рейд годым бригада-шамыч колхозлаште пырдыж газетым луктыныт, погынымашым эртарен, чыла ситыдымаш - шамычым вашке тӧрлаташлан конкретный мероприятий-шамычым паледеныт. С. Бороухин.

Марпединститутын комсомолец-учитель-заочникше-шамыч партий историй дене государственный экзаменлан ямдылалтыт. Шола гыч пурлашке: А. А. Иванова, Л. А. Рябова да В. Н. Фурзикова йолташ-шамыч (2 литературный учительский факультет). Фото М. Чуршуковын.

Чапле кормым ямдылат

Сернурский район Больше-Ключевский сельсовет „У пасу“ колхоз пелене комсомольский организаций животноводствылан ситышын пенгыдe кормовой базым ыштыме верген ВКП(б) Обком ден Марийский АССР Совнаркомын пунчалыштым шуктышаш верч виян кучедалеш. Комсомолец-шамычын инициативышт дене план почеш 13 тонн силосым тӱрыс оптымо, 35 центнер веточный кормым погымо. Шудым жапыште солен налме да каваныш оптымо,

Тыгак Лопинский сельсовет „У вий“ колхоз пелене комсомольский организацийын члене-шамычат кормовой база верч кучедалмаште шке инициативыштым ончыктеныт. Нуно план почеш 18 тонн силосым оптеныт, 15 центнер веточный кормым погеныт. Моло комсомольский организаций-шамычланат животноводствым ситышын корма дене обеспечитлаш тыршыман.

М. Яныш.

* * *

„У корно“ колхозат (Параньгинский район) шукерте огыл 20 тонн силосым оптен.

С. Рельцев.

* * *

Звениговский район Кожла-Солинский сельсоветысе „Ташнур“ промколхозын члене-шамыч пенгыде кормовой базын кӱлешлыкшым умлен налын, вольыклан чапле кормым ямдылат. Колхозышто кызыт 50 тонн силосым оптымо да 2,5 тонн веточный кормым ямдыленыт.

А. Цыпарев.

* * *

Сернурский районысо шуко колхоз-шамыч вольыклан кормым ямдылымаште пашам начар огыл ыштат. Теве „У вий“ колхозышто 9 центнер веточный кормым ямдылыме да эшеат ямдылат. Тиде пашаште комсомолка М. Александрова ден А. Мельникова йолташ-шамыч эн активнын полшат.

М. Тымбаршев.

* * *

„У корно“ колхоз (Оршанский район) вольыклан чапле кормым ямдылашлан кугу вниманийым ойырен. Кызыт колхоз 10 тонн силосым оптен. Силосым кызытат оптат.

М. Щербаков.

Колхозник-шамычым сайын обслуживатлышт

„Ташнур“ промколхозышто (Звениговский район) шудо солымаш годым колхозник-шамычым сайын обслуживатлышт. Олыкышто газетым йӱкын лудмашым, тӱшкан патефон колыштмаш организоватлалтын. Колхозын культурникше А. С. Некрасов йолташ тиде пашам уло кумылжо дене ыштен. Тудо чӱчкыдын пырдыж газетым луктеш.

Кожла-Солинский сельпо олыкышко лектын, колхозник - шамычлан ужаламашым организоватлен.

Шудо солышо-шамычлан общий столовыймат организоватлыме ыле.

Цыпарев.

Искусственный орошенийым ыштат

„Ильич“ колхоз Пестра энгереш кок пӱям пӱялыш. Тыгак Манага энгерешат пӱям пӱен шуктымо да тушко колым колтымо. Кызыт тиде пӱяште вӱд вакшым тӧрлатат. Ик-кок кече гыч вакш йоҥышташ тӱҥалеш.

„У пасу“ колхозын члене-шамычат пӱям пӱялыштда тушко тӱрлӧ колым колтышт. Пуялка энгереш изи электростанцийым ышташ палемдышт. Электродвигательым налашлан колхоз МАССР Наркомземыш заявкым пуэн.

Тыгак тиде колхоз вӱдым искусственный орошенийлан кучылташ тӱҥалеш, тудлан 4 насосым налме да 4 километрлан ситыше труба уло.

В. Шибаков.

Йӧратен лудыт

Башкирский АССР Калтасинский район „Сеятель“ колхоз пелене комсомольский организацийысе комсомолец-шамыч Марийский республикыште лектын шогышо „Марий Коммун“ ден „Ревзе Коммунист“ газетым 22 экземплярым налын, йӧратен лудыт.

Нуно „Пиалан илыш“ литературно-художественный альманахымат чарныде лудыт.

К. Иж. Болдин.

Водоемын йырже чапле пушеҥге кушкеш

„Дружба“ ден „Правда“ колхозышто колхозник ден колхозница-шамыч (Кужenерский район) таловец-шамычын водоемым ыштыме нерген обращенийым илышыш пуртат. Кызыт нуно водоемым ыштен шуктен, йырже чапле пушеҥгым шынденыт.

Г. Дмитриев.

Отв. редакторын заместительже—В. М. БОРИСОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов 4 этаж, № комнат 69—70, № телефона 90.
Упол. Главлита МАССР 673. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.